

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 180/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného CHARGE DAVOUÉ UJ s. r. o., Vlárska 458, Trenčín, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/2/2005 takto

rozhodol:

- Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/2/2005 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Krajskému súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 3T/2/2005 konal bez zbytočných prietřahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **6 000 eur**, ktoré je Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Bratislave je **povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/2/2005. Sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd priznal finančné zadostučinenie vo výške 110 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že trestné stíhanie sťažovateľa bolo začaté 4. decembra 2001 vznesením obvinenia. Obžaloba bola proti nemu a ďalším obžalovaným podaná 13. mája 2003 na Krajskom súde v Košiciach, pričom sťažovateľ bol obžalovaný zo spáchania trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 252 ods. 1 písm. a), b), ods. 3 Trestného zákona platného a účinného do 31. decembra 2005.

3. Trestné konanie je od roku 2005 vedené na krajskom súde. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3T/2/2005 z 27. mája 2011 bol sťažovateľ uznaný vinným zo skutkov uvedených v obžalobe. Rozsudok krajského súdu bol vo vzťahu k sťažovateľovi a ostatným obžalovaným zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5To/13/2011 z 12. apríla 2012 podľa § 258 ods. 1 písm. b), c), d), e), ods. 2 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 a vec bola vrátená krajskému súde na ďalšie konanie. V napadnutom trestnom konaní nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

4. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými prietahmi zo strany krajského súdu v trestnom konaní, v ktorom sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení obžalovaného. Sťažovateľ poukázal na celkovú dĺžku napadnutého konania a fakt, že v ňom nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Predseda krajského súdu zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania chronologickým prehľadom procesných úkonov, z ktorého obsahu ústavný súd vychádzal pri meritórnom posúdení ústavnej sťažnosti. K argumentácii sťažovateľa sa predseda krajského súdu nevyjadril.

II.2. Replika sťažovateľa:

6. Vzhľadom na obsah vyjadrenia predsedu krajského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k predmetnému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti krajského súdu v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Niet pochyb, že napadnutá vec je zložitá po právnej i procesnej stránke, o čom svedčí vyšší počet obžalovaných (pôvodne 8 obžalovaných, z ktorých boli dvaja v roku 2016 vylúčení na samostatné konanie, pozn.) a s tým súvisiaca potreba rozsiahleho dokazovania. Táto procesná zložitost' sa prejavila už v úvodnej fáze trestného konania, keď došlo k ustáleniu príslušnosti súdu až po 2 a pol roku od podania obžaloby (konanie bolo pôvodne začaté pred Krajským súdom v Košiciach, príslušnosť definitívne ustálil až najvyšší súd 23. septembra 2005). Uvedená okolnosť však nie je spôsobilá objektívne ospravedlniť fakt, že konanie nie je ani po 21 rokoch od podania obžaloby a viac ako 19 rokoch od ustálenia príslušnosti krajského súdu právoplatne skončené.

12. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že aj sťažovateľ svojím správaním ovplyvnil celkovú dĺžku napadnutého trestného konania. Z dôvodov na jeho strane bolo celkovo odročených 8 pojednávaní (14. marca 2008, 2. júna 2008, 23. januára 2009, 12. augusta 2010, 4. marca 2011, 31. januára 2013, 3. októbra 2013, 4. mája 2015), pričom len v polovici išlo o ospravedlnenú neúčast'. Krajský súd na zabezpečenie účasti sťažovateľa využíval dostupné právne prostriedky, o čom svedčí napr. uloženie poriadkovej pokuty z 2. júna 2008.

13. V súvislosti s posudzovaním postupu krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd už na úvod konštatuje, že samotnú skutočnosť, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako 21 rokoch od podania obžaloby a 19 rokoch od ustálenia príslušnosti krajského súdu, nemožno ospravedlniť ani z ústavnoprávneho hľadiska tolerovať. Ústavný súd zistil, že doterajšie konanie krajského súdu bolo poznačené jeho nečinnosťou, ako aj neefektívnym a nesústredeným procesným postupom. Krajský súd bol v konaní vyslovene nečinný v súvislejšom období od 3. októbra 2013 do 4. mája 2015, čo bolo spôsobené zmenou v senáte.

14. V konaní bolo doteraz vykonaných 16 hlavných pojednávaní (16. 11. 2007, 25. 1. 2008, 12. 9. 2008, 7. 11. 2008, 27. 3. 2009, 24. 4. 2009, 12. 6. 2009, 3. 9. 2009, 2. 10. 2009, 23. 11. 2009, 29. 1. 2010, 15. 4. 2011, 27. 5. 2011, 1. 6. 2015, 18. 9. 2017, 6. 11. 2017), pričom trikrát došlo k zmene konajúceho senátu, teda opätovnému oboznamovaniu sa s trestným konaním. Ústavný súd berie túto skutočnosť do úvahy, no zároveň zdôrazňuje, že nie je spôsobilá ospravedlniť celkovú dĺžku konania. Ústavný súd ustálene judikuje, že opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa prirodzene musí s vecou oboznámiť, však štát nezavahuje jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (II. ÚS 444/2014, III. ÚS 179/2022).

15. Vo veci bolo dosiaľ vydané jedno meritórne rozhodnutie, a to rozsudok krajského súdu z 27. mája 2011, ktorý však bol vo vzťahu k sťažovateľovi zrušený v celom rozsahu uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5To/13/2011. Existencia zrušujúceho rozhodnutia je prejavom neefektívnosti v postupe krajského súdu. Pre úplnosť však ústavný súd dodáva, že dobu rozhodovania o podanom odvolaní najvyšším súdom nebral do úvahy (od 27. októbra 2011 do 26. mája 2012).

16. Z prehľadu procesných úkonov vyplýva, že spis vo veci sťažovateľa bol od 1. júna 2018 pripojený ako príloha k súdnemu spisu sp. zn. 21T/1/2016 a bol predložený najvyššiemu súdu, kde sa nachádzal až do roku 2023. Hoci fyzická absencia spisu je prekážkou v postupe súdu, z vyjadrenia krajského súdu nie je možné vyvodiť, či bolo skutočne potrebné, aby najvyšší súd disponoval spisom počas celého spomínaného obdobia, a či krajský súd vykonal akýkoľvek úkon na zabezpečenie plynulosti konania v neskončenej veci, napríklad požiadal najvyšší súd o vrátenie spisu. To je potrebné identifikovať ako neefektívnu činnosť krajského súdu.

17. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nečinnosťou, ako aj nie dostatočne efektívnou činnosťou krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že prietahy v napadnutom konaní boli v rozhodujúcej miere spôsobené práve postupom krajského súdu, ktorý dosiaľ vo veci vydal jedno meritórne rozhodnutie, ktoré však bolo odvolacím súdom zrušené. Po zhodnotení všetkých okolností tak ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie sa vyznačuje nadmernými prietahmi, ktoré idú primárne na vrub postupu krajského súdu, a preto ústavný súd vyslovil, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Keďže konanie ešte stále nie je právoplatne skončené, ústavný súd zároveň prikázal krajskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o jeho výške vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú

dĺžku konania o trestnom obvinení sťažovateľa a s tým súvisiaci dlhotrvajúci stav jeho právnej neistoty, ale aj skutočnosť, že aj sťažovateľ svojím správaním ovplyvnil dĺžku konania, a preto považoval ústavný súd za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 6 000 eur, ktoré mu je krajský súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku).

V.

Trovy konania

20. Ústavný súd podľa § 73 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uložil krajskému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania. Sťažovateľ si vyčísľil trovy konania za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) v celkovej výške 530,86 eur. Ústavný súd preskúmal vyúčtovanie podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Aktuálna výška tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby pri zastupovaní pred ústavným súdom je 1/4 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky). Keďže uplatnený nárok na náhradu trov neprekračuje tarifnú odmenu, priznal ústavný súd sťažovateľovi náhradu podľa jeho vyúčtovania. Celková výška trov podľa vyúčtovania je v sume 530,86 eur, ktorú je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2024

Libor Duľa
predseda senátu